

11-ik szám, Budapest, 1882. november hó 1. VII. évfolyam

Az országos magyar izr. tanító-egyesület

É R T E S I T Ő J E.

Megjelen havonként egyszer.

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Társ-szerkesztő: CSUKÁSI FÜLÖP.

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz
Kla u z á l - u t c z a 4. szám küldendők.
Szerkesztői iroda Sip-utca 12. sz.

Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-
egyesület.”

Előfizetési ár: Nem tagok számára
egész évre 2 frt.

Az egyesület tagjainak díjmentesen jár

Molnár Aladár emléke.

(A zsidó hitközségek becses figyelmébe ajánlva).

Molnár Aladárnak 1880-iki március 12-én a magyar képviselőházban benyújtott és elfogadott határozati javaslata, korszak alkotó momentum a hazai zsidóság felekezeti életében.

Kizárólagosan lelkes felszólalásának köszönhető, hogy a zsidó-alap szét nem daraboltatott

Kizárólagosan neki köszönhető, hogy a rabbi képző-intézet ellen intézett os'rom végképen megszűnt.

Kizárólagosan okos érvelésének köszönhető, hogy az orthodox és neologus párt közt éveken át folyt harcz szünetel és ha soha semmi egyéb szolgálatot nem tett volna a magyar zsidóságnak, minthogy a testvérháborút beszüntette: akkor is teljes joggal elmondható, hogy minden jó hazafi, minden zsidó, ki hitét magasra tartja, örök hálával tartozik **Molnár Aladárnak**, az országgyűlési képviselőnek, a humanistának. Siettek is hitfeleink ebbeli meggyőződésüknek kifejezést adni.

Alig hangzott el az érintett határozati javaslat elfogadásának hire, már is siettek hazánk tekintélyesebb hitközségei táviratokban és levelekben örömüknek kifejezést adni. Az »Értesítő« 1880-ik évfolyam 7—8 számaiban szóról-szóra olvasható: Győr, N.-Kanizsa, Szeged, N.-Szombat, Cegléd, Eperjes, Nyirbátor, B.-Gyarmat, Torna, M.-Sziget, Mátészalka, D.-Földvár, Hatvan, Debreczen, D.-Ványa, Siófok, Marosvásárhely, Losonc, N.-Vázsony, N.-Bajom és Mohács stb. hitközségek hálafeliratai.

Mindezeknél fogva bátran mondhatjuk, hogy *hazánk zsidóhitközségei kelt nélküli adóslevelet irtak alá Molnár Aladár javára, melyet addig beváltani nem állott módjukban.* Molnár Aladár sokkal nagyobb, és elévülhetlenebb érdemeket szerzett magának hitfelekezeti ügyeink rendezése körül, mintsem hogy beérhetnők avval a négy drb. koszorúval melyeket ravatalára helyeztünk.

A kelt nélküli adósságlevél lejártának ideje ime elérkezett.

A Balaton-felvidéki tanítóegyesület még ez év elején felhívást bocsátott közre: egy »Molnár Aladár emlék« felállítására ügyében.

Mi szegény néptanítók 575 frt 98 krt. össze is raktunk már e célra, szerény egyesületünk is 10 frttal járult ezen összeghez, most a zsidóhitközségeken a sor, hogy adott ígéretüket beváltsák.

Egy perczig sem kétkedünk, hogy jelen gyenge felszólásunk *elég lesz arra, hogy minden nemes cél iránt lelkesedni tudó hitközségeinket rábirjuk, adott ünnepélyes ígéretük beváltására.*

Az eddig begyűlt és hivatalosan nyugtázott fél-ezer forintot alig meghaladó összeg, nem felelhet meg azon ország-világ előtt hangoztatott kegyeletnek, melylyel Molnár Aladár emléke iránt viseltetünk.

Azt a félezer forintot alig meghaladó összeget kizárólagosan máriól-hónapra élő *szegény néptanítók* adományozták.

Molnár Aladár emléke megörökítésénél pedig a zsidó kegyeletnek elmaradnia nem szabad!

Mint hogy szilárd meggyőződésünk, hogy *Molnár Aladár iránt tartozó hálánk és kegyeletünk* oly alapra van fektetve, melyet nem is szükséges feleleveníteni, csak érinteni:

legmélyebb tisztelettel fordulunk hitközségeink előljáróihoz, sziveskedjenek saját körükben megtenni az intézkedést arra nézve, hogy halhatatlan jóltevőnk emlékére megindított mozgalomhoz szívet-lélekkel csatlakozzanak, nevezett célra adományokat gyűjtsenek, illetve hitközségeik által megszavaztassanak.

Országos egyesületünk szívesen vállalkozik arra, hogy az esetleg hozánk e célra beküldött adományokat egybegyűjti mindaddig, míg *tekintélyes összegé fel nem rug, a szíves adományokat az »Értesítőben« nyugtázzuk* és annak idején rendeltetési helyére juttatjuk.

Ezen csekély áldozattal tartozunk Molnár Aladárnak: mint *tanítók* kiknek díszje volt, mint *zsidók* kiknek meleg szószólója volt, mint *magyarok* kik büszkeségüket helyezték benne, és mint *emberek* kiknek humanisztikus intézeteit tőle kitelhetőleg gyámolította. A *szeretetházak alapítójától* a szeretetet meg nem tagadhatjuk; a tanítók nyugdíj-intézmény törvényének teremtőjétől ezen emlék teremtését meg nem vonhatjuk.

Rajta tehát nemes hitfeleim karolják fel ezen ügyet!

Váltsák be adósságlevelüket, melyet 1880-ban kiállítottak! Kartársainkat csak arra kérjük, hogy *kiki érvényesítse saját körében befolyását* arra, hogy jelen felszólásunk pusztában elhangzott szó ne maradjon.

Buzditson, serkentsen kiki saját körében és ha ez megtörténik, erős azon meggyőződésünk, hogy *az orsz. izr. tanítóegyesület méltó összeggel fog járulni dísztagja emlékének megörökítéséhez.*

Első sorban a felhívásunkban névlegesen is felemlített hitközségek *erkölcsi kötelessége* az adakozás sorát megnyitni, a többiek majd nemes példájukat követve, el nem maradnak.

Adakozzunk »Molnár Aladár emlékére«!

Ezennel van szerencsénk a gyűjtést megindítani.

Az orsz. magy. izr. tanítóegyesület nevében 10 frt.

Budapest, 1882. nov. 1-sején.

Csukási Fülöp,
egyes. titkár.

Szántó Eleázár,
egyes. elnök.

Arany János emlékszobra,

Arany János a magyar nemzeti szellemnek fényes költői diadala, örökös dicsősége.

Halála méltán borította gyászba az egész nemzetet. E közös gyászból méltán fakad a kegyelet és hála, mely tehetsége szerint igyekszik dicsőíteni a dicsőt.

A lángész ércznél maradandóbb emléket állít magának, halhatatlan munkáiban. A kegyeletes lelkesülés csak az ércz szilárdságával tudja kifejezni hitének rendületlen erejét, hogy: a szellem nagysága győztes marad minden belátható idők felett.

Ilyen szellemnek érzi és vállalja nemzetünk Arany Jánost. Alig húnnya be szemeit, minden körből egyszerre hangzott fel a kívánság: örökíttessék meg alakja a halhatatlanság földi jelképében, egy érczszoborban.

A Magyar Tudományos Akadémia, melyhez a nagy költőt szoros kötelekek kapcsolták, kezébe vette a szobor ügyét s intézésére, október 30-dikán tartott összes ülésén, egy bizottságot nevezett ki, melyhez a Kisfaludy-Társaság, Budapest fővárosa s az országos közmunka- és képzőművészeti tanács küldöttei csatlakoznak.

E bizottság nevében fordulunk a nemzet kegyeletéhez: hozza meg áldozatát a nagy költőnek, ki lánglelke minden kincsét nemzetének áldozta. A szoborra szánt adományok, ez ívekre jegyezve, a Magyar Földhitelintézethez (Budapest, bálvány-utca) küldendőek, mely kezelésöket magára vállalni szives volt.

Meg vagyunk győződve róla, hogy e felhívást a nemzet nagyja és kicsinye áldozatkész lelkesedéssel várja és fogadja. Meg vagyunk győződve, hogy nem sokára állani fog Budapest valamelyik közterén az ércz-szobor, késő nemzedékeknek is hirdetve azt, a mi Arany János lelkét elköltötte: multunk nagyságát, népünk erejét s a hitet jövőnkben.

Budapesten, 1882. november 1-sején.

Gróf Lónyay Menyhért,

a Magyar Tud. Akadémia elnöke.

Gyulai Pál,

a Kisfaludy-Társaság elnöke.

Beöthy Zsolt,

az Arany-szobor-bizottság titkára.

A Magyar Tudományos Akadémia eme lelkes szavait fölösleges szerkesztői jegyzettel erősíteni. Meg vagyunk győződve, hogy **orsz. egyesületünk közlönye nemsokára azon szerencsés helyzetben lesz, hogy a kegyeletes lelkesülés szülte eszmének megteremtéséhez szegényes körülményeinek megfelelő összeg kíséretében származtathatjuk vissza a hozzánk beküldött 1840-ik számú gyűjtőivet. Ezennel állandó rovatot nyitunk Arany János emlékszobrára beküldendő összegeknek.**

Egyesületünk folyó évi munkaprogrammja.

Mult számunkban tett ígéretemet beváltandó, toll hegyére tűzöm folyó évi munkatervezetünk kérdését. Nehogy soraim félreértésekre szolgáljanak alkalmat, előre kijelentem, hogy azok sem hivatalos sem félhivatalos jeleggel nem birnak, subjektív nézetek csupán, semmi egyebek. Indító-okom e sorok közlésében :

a) Egyleti életünk körében felmerülő fontosabb kérdésekben a vidék közvéleményét provokálni.

b) A legközelebb tartandó közgyűlés napirendjének utját egyengetni és az abban felmerülő kérdések minden oldalról való megvilágítását elősegíteni.

c) Az egyesület tevékenységét, az őt kizárólagosan illető szakkérdésekben való irányadó ítélet kimondására szorítani; és végre

d) A tervszerű céltudatos egyesületi működés stabilitását körünkben meghonosítani.

Ezek előrebocsátása után, legyen szabad az egyesületünk által megoldandó kérdéseket általános tételekben mintegy megsűrüsíteni. Szerény nézetem szerint egyesületünk f. é. munkatervezete következő sarkpontokban összefoglalható.

1. Folyó ügyek tervszerű és egyöntetű elintézése.

2. A már meglévő irodalmi vállalataink kiegészítése, betetőzése esetleg helyesebb irányba való terelése.

3. A múlt közgyűlés által ránk hagyományozott „segély alap” kérdésének sikeres megoldása.

4. A zsidó népiskola beléletére vonatkozó didaktikai kérdések tisztázása.

5. Anyagi érdekünk — a mennyiben az iskola érdekével össze-egyezhető — megóvása. Az utóbbi három pont fogantatásával tanintói tekintélyünk emelése szoros kapcsolatban áll.

6. Esetleg felmerülő életre való indítványok tüzetes tárgyalása.

Általános pontokba formulázott teendőinket legyen szabad részleteznem.

Az első pont alatt érintett folyó ügyek alatt értem, a segélyezéseket. Minthogy véletlen szűlte körülményekkel van itt dolgunk, nem tehetünk egyebet, minthogy a lefolyt egyleti évek működését alapul véve, évről-évre a változott viszonyokat szem előtt tartva, *részletes költségvetést készítünk*, még pedig az év beköszöntése előtt.

A második pont alatt felsorolt irodalmi vállalat kibővítése tekintetében még sok tenni valónk marad.

Betetőzetlen olvasókönyveinket az V.—VI. osztályok olvasókönyvével ki kell egysítenünk, még akkor is, hogy ha csekélyebb anyagi haszon háromlik általuk egyesületünkre, mint a mennyi az alsóbb osztályok könyveiből várható. Tanítóágunk joggal követelheti, hogy csonka művel be ne érjük.

Meg aztán könyveink irányára vonatkozó javaslatokat érvényesítenünk köteleesség.

Az orsz. egyesület anyagi és erkölcsi érdeke megkívánja, hogy egy egész kis „népiskolai tárt” nyujtsunk a zsidó népiskolának. Nem látom át miért ne lehetne egyesületünknek jó történelmi kézikönyve, kifogástalan számtani példatára stb.

Ne legyen az felekezeti, hanem példányszerű, megbízható, kifogástalan. A tanítóágot megkíméljük a könyvpiacz gyékényén felmerülő ponyvairódom átlapozgatásától és azon felül: özvegyeink, árváink számára néhány száz forintot kaparhatunk, mely összeg máskülömben a könygyártók bal oldalán levő zsebében szép szerényen, a szív mögötti oldalon meghuzódik. De másrészt megkivánnám, hogy a kézikönyvek megiratása nem megbízás, hanem nyílt pályázat átján jöjjön létre. Ezt tagjaink joggal követelhetik. Győzzön a jobb!

Időszakos irodalmi vállalatainkhoz sorozható az „Értesítő” is, mely jelen alakjában nem igen felelhet meg az ország zsidó hitfelekezetéhez tar-

tázó néptanítók jogos igényeinek. Isten látja lelkünket, hogy *bennünket* ez irányban mulasztással nem vádolhat senki.

Lapunk szellemi nivóját két dolog emelheti : az *anyagi és szellemi támogatás*. Tüzzünk ki megfelelő *pályadíjat* a zsidó népiskola ügykörébe tartozó didaktikai kérdésekre és lapunk nyomban tartalmasabb, szakszerűbb szint ölt. Ne kicsinyeljék hitünkön lévő *papjaink és fiatal tanáraink* didaktikával kapcsolatban álló kérdéseket lapunkban szellőztetni és az „Értesítő” az országos egyesülethez méltó nivón fog állani. Különbözik birjuk egy elsőrendű tekintély abbéli ígéretét, hogy ez irányban segédkezet fog nyújtani és ezen körülmény hátirot arra, hogy ezt a pontot sem hagyom ki f. évi munkaprogramunk keretéből.

A *harmadik* pontban érintett „*segély-alap*” teremtése iránt alkudozásba léptünk több tekintélyes társulattal, *legközelebb abban a helyzetben leszünk, hogy kész tervvel léphetünk a közp. választmány elé*, ennek határozatát azután a közgyűlés elé terjesztjük. E tekintetben *közgyűlés nélkül nem határozhatunk*. A közp. választm. határozatát nyilvánosságra hozzuk, a közgyűlésen hozzászólni mindenkinek módjában álland.

A *negyedik* pontban említett didaktikai kérdések közt szerintem legfontosabbak :

a) A zsidó népiskola részletes tantervének szerkesztése.

b) A községi iskolákban nyújtandó *hitoktatás* kérdésének rendezése és az evvel kapcsolatban álló *hitoktatók* kiképezésének égető kérdése.

A ötödik pontban foglalt »*anyagi érdekünk megóvása*«*alatt első sorban az állandósítás* sokszor bolygatott, de el nem intézett kérdését értem.

Vázlatosan körülírt munkatervünket közzétételével első sorban jövő közgyűlésünk napirendjének megállapításához akartam egy porszemmel járulni. A hozzászólást köszönettel vesszük.

Végül még felemlitem, hogy országos egyesületünk azon 14 tanítóegyesülethez tartozik, kik a két évvel ezelőtt megtartott orsz. tanítói képviselői közgyűlés által a II-ik, 1883-ban tartandó képviselési közgyűlés előkészítésére lettek kiküldve. Egyesületünk a nm. miniszterium által jóváhagyott szabályzat értelmében fentemlített közgyűlésén *két tagja* által lesz képviselve. Eme két tag kiküldése, illetve megválasztása, ugyancsak f. évi egyesületi teendőinkhez tartozik, miért is felemlíteni kötelességemnek tartom.

E néhány igénytelen sorral egyesületünk beléletére vonatkozó teendőink fölött a hozzászólások sorát megnyitottnak nyilvánítom.

C s u k á s i.

Olvasó-könyveinkről.

Ha nem csalatkozom, a t. szerkesztőség már két ízben felkérte a vidéki kartársakat, hogy olvasó könyveinkre tegyék még részvételeiket, hogy a jogos követelmények a legközelebbi második kiadásnál tekintetbe vétethessenek. Hadd mondjam tehát én is el ebbeli szerény nézeteimet, és pedig a t. szerkesztőség engedelmével, e lapok hasábjában.

Hát őszintén megvállom, minthogy a könyveket most hoztuk be az iskolába, még eddig semminő ítéletet nem adhatok, t. i. olyat, mely tapasztaláson alapulva, hibát vagy hiányt tüntethetne fel; annyit azonban az igazság kedvéért konstatálnom kell, hogy a tanulók az olvasmányokat gyönyörrel olvassák; többet mondok, ezen könyv a szülőknek is kedves, mert a bibliából vett olvasmányok, szív és lélek nemesítőleg hatnak rájuk. Ha tehát a szülőket és gyermekeket fogadjuk el ítélő bírál: ugy köny-

veink szerencsésen állottak ki a kritikát. Jaj, de némely tanítóink mást akarnak az olvasókönyvben, mint bibliát; ők azt állítják, hogy úgy is eleget vesződnek a bibliával. Ezeknek, a nélkül hogy a szerénység határát túl akarnám lépni, azon ellenvetést teszem, hogy többet egy hazai iskolában sem vesződnek bibliával, mint nálunk, s daczára ennek tanító és tanuló nagyon is jól érzi magát az olvasókönyvek mellett; s ha reményem cserben nem hágy, ezen eljárás bibliai tanításunknak kiegészítő részül fog szolgálni. Hogy pedig milyen hatása van a jó bibliai tanításnak a népiskolában, azt a szakértőnek felesleges demanstrálnom. Egyet azonban érintetlenül nem hagyhatok. Ugyanis azt állítják, — s a tapasztalat méltán — hogy az imént elhunyt koszorus költő szivnemessége és páratlan jelleme is annak tulajdonítható, hogy gyermekkorában a bibliát használta első olvasókönyvül. Kell-e tehát még kézzel foghatóbb érv, hogy ezen páratlan magyarsággal irt könyvek, majdan meghozzák a kivánt erkölcsi és szellemi gyümölcsöt? Nézzük csak eddigi olvasó könyveinket; ezekben, ha a legjobbakat vesszük is, nem volt meg az a valódi erkölcs és jellemnemesítő elem, a mire — fájdalom — napjainkban oly nagy szükségünk van. Valljuk meg őszintén, hogy eddig az eszményinek rovására előtérbe toltuk a reális, az anyagi elemet s ezen eljárással annyira elvetettük a sulykot, hogy van mit nyögni rajta. No, de nem propogandát tüstem ki jelen soraim czéljául, hanem könyveink második kiadásánál megteendő változásokról akarok szólni. Hát elmondom ezt is, és pedig lehető röviden. Könyveink második kiadásánál ne történjék semminemű változás. Hogy pedig lakonikus véleményemet indokoljam, következőket kell felhoznom.

Ha a Gáspár-féle olvasókönyvekkel, a nélkül, hogy azokon változás történt volna, 14 évig meg tudtunk élni: miért ne tudnánk a mienkkel egy évtizedig elleni? Addig gyűjtsön minden tanító tapasztalatokat s majd ha a szükség parancsolja, történjék változás. Hadd ismerjük meg előbb a fát gyümölcséről. De anyagi tekintetből is szigoruan ezen könyvekhez kell magunkat tartani. Nagy áldozatba került, hogy a régi könyveket kiküszöböltük és az újakat megszereztük. Hát ha már most a második változott kiadás napfényt lát: hogy alkalmazkodhatunk majd az egyöntetűség dolgában, hogyan olvastassunk kétféle könyvből? Vagy második kiadás kedvéért? No ez már nemcsak képtelenség, hanem lehetetlenség is volna. Ismételve tiltakoznom kell tehát a könyvek bármely csekély változása ellen. Ne kapkodjunk; mert a kapkodásnak soha sem volt jó eredménye; maradjunk a mostani könyveknél s tanuljunk sokat abból a régi bibliából.*)

Laufer Lajos.

Az „Eötvös alap“ segélyző-egyesület.

20500 tanítója van a hazának és e »hadsereg« csak elenyésző, kisebbsége tagjai ezen egyesületnek.

A ki évenként egy, mond egy forinttal járul az alaphoz, az családjával együtt jogot és igényt tarthat, hogy a nyomor vagy szerencsétlenség napjaiban ez alapból segélyt és támogatást várhat, de nem csak ő, hanem özvegye és elárvult gyermekei is; ha gyermekei tanulnak ösztön-

*) Helyt engedvén e véleménynek, jövő számunkban a többi kartárs urak nézetit is közölni fogjuk.

dijakat nyertetnek az Eötvös alapból. Ha minden magyar tanító ezt az egynehány fillért meg nem vonná ez országos egyesülettől, rövid egy pár év alatt egy alappal rendelkeznék, melyre büszkeséggei tekintene minden néptanító és méltó volna azon dicső férfihoz, kitől ez alap nevét kölcsönözde és a ki a néptanítót *tisztelte* mint senki más. Én szóval sem okozom a tanítókat, hogy nem tagjai az egyesületnek, hanem okozom mindnyájunkat, kik a paedagogiai sajtóban közreműködünk és nem karoltuk föl a dolgot elég tüzetesen, elég erélyesen. Hogy az összes hazai tanítókat betereljük az egyesületbe, szükséges volna, hogy minden tanügyi lapnak az »Eötvös alap« állandó ravatát képezze.

A tanfelügyelőknön volna iskolalátogatosak alkalmával a tanítókat a csatlakozásra birni és kipuhatolni, kik még nem tagjai ezen országos egyesületnek.

Hogy minden tanító erkölcsi kötelességének ismerje az Eötvös alapnak tagja lenni, annyira kellene dogmává válni, hogy a tanító és a Eötvös alap tagság egy fogalom legyen.

Egyszóval az »Eötvös alap« kezelő bizottsága tanulmányozza a kérdést mily módon, mely eszközökkel lehetne azt elérni, hogy a haza összes tanítói tagjai legyenek az »Eötvös alap«-nak.

Szükségesnek találtuk most e kérdést szőnyegre hozni, mert éppen most egy »tanítók árvaház« alapítását komoly megbeszélés tárgyává tették. Eötvös alap, árvaház mind a kettő nemes gondolat, mely föllekesitheti a tanítókat; csak hogy a szegény tanítók lelkesedése anyagilag nem igen tud gyümölcsözni. Mi azt vélnök tehát, maradjunk egyelőre az Eötvös alapnál, szenteljük annak egész erőnket, buzgólkodjunk kizárólagosan a mellett, ismertessük ezt tanítói egyesületeinkben, gyűléseinkben, keressünk ennek híveket a tehetős polgártársaink közt, hát ha közös erővel, lankadatlan kitartással oda birjuk vinni, hogy az *Eötvös alap* állit föl tanítói árvaházat?

Mi nem az „árvaház eszméje ellen szólunk, csak attól tartunk, hogy elfecséreljük erőnket és czélszerűbbnek találnák, ha előbb az Eötvös segély-egyletet nagygyá tesszük, mely körül annyian már lelkesültek és még többen fognak lelkesülni, ha buzgóságunkban el nem lankatunk.

Szántó.

Tárcza.

Arany János önéletrajza.*

N.-Kőrös, jun. 7. 1855.

Kedves Palim!

Ideje volna beváltanom ígéretemet s megküldeni az autobiographiát, mely iránt felszólítottál. Megvallom, hozzá is fogtam, nagy tudós képpel, amugy a harmadik személyben beszélgetvén magamról, mint afféle elhunyt celebritásról, de megijedtem tőle, halva képzelvén magamat. Most tehát

* A jelen nagy érdekű levelet Arany János Gyulai Pálhoz írta, ki az „Ujabbkori ismeretek tára“ részére kért tőle életrajzi adatokat. A levelet, mely Arany egyéniségének méltatásában a legbecsesebb adalékok egyike lesz, Gyulai Pál fölhasználása után Toldy Ferencznek kölcsönzé, ki akkor dolgozott a „Magyar költészet kézikönyve“ első kiadásán s ki adatait ehhez szintén ebből meríté. Toldy Ferencz halála után e levél is — Toldy egyéb irataival — az akadémia kézirtatárába került.

röviden, a tények elsorolására fogok szoritkozni, állítsd belőle össze a mit tudsz. Toldinak se küldünk mást, használhatja a tiedet, ha kell neki.

Születtem N.-Szalontán Biharban 1817-ben. A napra nézve nem vagyok egészen tisztában. Szüleimtől mindig azt hallám, hogy azon vasárnap volt az, mely Gergely és József nap, tehát márczius 12—19 közt esik; ezért előbb Józsefnek is akartak keresztelni. Hogy jutottam a János szép névhez mégis, nem tudom. Ki lehetne számítani hányadikra esett 1817-ben azon vasárnap, de később keresztelő-levelem az anyakönyvből kivonatván, megütközve láttam, hogy márcz. 8-án már meg is kereszteltem s így szüleim tévedhettek s tekintve a szokást, hogy nálunk 8-ad napra keresztelnek a születés után s nálam sem volt ez alól kivétel, márczius 1-én gondolom a napot megállapíthatni. Egyébiránt apám kevés földdel s egy kis házzal biró földmives volt. (Apám György, anyám Megyeri Sára). Szüleim már mindketten öregek, mikor születtem s én egyetlen fiók, a menyinyiben legidősb leányuk már régóta férjnél vala (nálam annyival korosb, hogy első gyermeke velem egykoru), a többi számos testvéreim pedig, kik közül én egyet sem ismerék, előttem mind elhaltak. Így hát én valék öreg szüleim egyetlen reménye, vigasza; szeerettek is az öregség minden vonzalmával, mindig körükben tartottak és rendkívül vallásosok lévén, e hajlam rám is korán elragadt: az ének és szentírás vonzóbb helyei lettek első tápjai gyöngé lelkemnek s a kis bogárhátu viskó szentegyház vala, hol fülem soha egy trágár szót nem hallott, nem lévén csléd vagy más lakó, mint az öreg szüleim és én. Azt hiszem, hogy a kora komolyság ettől van kedélyemben. Testvéreim nem voltak, más gyermekekkel ritkábban volt alkalmam játszani, természetes, hogy a lélek komolyabb irányt vön. E mellett tanulékonyágom a szalontai nagy világban némileg szokatlan jelenség gyanánt tünt fel. A zsoltárokat, a biblia vonzóbb részeit emlékezetemet meghaladó idő előtt hallásból már elsajátítottam. Alig 3—4 éves koromban apám, ki értelmes, irástudó paraszt ember volt, hamuba irt betükön megtanítá olvasni, úgy hogy mire iskolába adtak, hová mód nélkül vágytam s a mi nem erős testalkatom s a szülők féltékenysége miatt csak 6-ik esztendőskoromban történt, már nemcsak tökéletesen olvastam, de némi olvasottsággal is birtam, természetesen oly könyvekben, melyek kezem ügyébe kerültek s melyekhez inkább vonzódtam, mint bibliai történetek, énekek, a ponyvairódalom termékei.

A tanító megpróbálván, rögtön, a mint fölvettek, elsőnek tett osztályában s e helyet folyvást megtartottam. A többi tanítók s a növendékek a nagyobb osztályokból, sőt külső emberek is csodámra jártak s én nem egy krajczárt kaptam egy vagy más produkzióm jutalmául. (Többek közt apám, ki diákos ember is volt egy kissé, a latin Pater nostert és Credot, az egyes szavak értelmét magyarázván meg csak, betanította volt s ez volt produkziómban a legnagyobb csoda). Az iskolázás folyvást kitünő sikerrel haladt előre (Szalontán persze, hol egy rektor és öt altanító alatt ugynevezett particula volt s lehetett végezni poézist, retorikát), de a mellett minden könyv, a mi kezem ügyébe került, mohó vágygyal lön fölemésztve. Gvadányi, a Hármaskönyv története (Halleré), Erbia s több efféle dolgok, Décsi Osmanographiája, Fortunatus s mit én tudom miféle apróság, a ponyvairódalom egész özönével együtt az egész városban felkutatva, elkölcsönözve és megvéve lönnek. A bibliának nem maradt része olvasatlan, kétszer, háromszor is stb., s még a grammatikai osztályba alig érve, már nem tartottam nagyobb embert, mint a könyv-, főleg a versirót, — meg is próbáltam a rimelést, melynek tárgyát iskolai s játszás közbeni kalan-

dok képezték. Valahára eljött a költészeti osztály s én halomra irtam verseimet. Sajnálom, hogy ezek közül semmi sincs meg; rektorom a tisztázatot magához vevén fűnek-fának mutogatván s elvivén magával. Arra emlékszem, hogy mielőtt a nagyobb világ tudná, a szalontai kis világ s a környék akkor már ismert, mint afféle poétát s ez nem kevéssé hizelgett hiuságomnak. (Tisza még nem régiben is felhozta, ő is, mint traktuális gondnok emlékeztén rám, mily híres kis poéta voltam).

A honi költészet új iskolájá már akkor (1831.) teljes virágzásban volt; de én azt nem ismertem még. Tanítóim, a Debreczenben beszitt hajlamuk szerint, Csókonait tüzték elem példányul, kit igen szerettem s Kovács Józsefet, kinek bámultam rímeit. (Kovács Pál társalgásának, utmutatásának, tanításának sokat köszönök e részben). De a római klasszikusokat, névszerint Ovid, Virgil és Horáczt is nemcsak örömmel tanultam, hanem igyekeztem az iskolában nem olvasott helyeket is átbuvárlni, valamint egyéb, az iskolában nem tanítottakat is, mihez hozzá férhettem, Justint, Curtiust, Livius néhány könyvét, Eutropiust, Svetoniust, a skót Buchananus latin verseit olvasgatni, mely lectura által gyarapodtam a latin nyelvben. Verseket is e nyelven az akkori divat szerint irogattam: milyenek lehetnek, nem tudom most már megítélni. Megismertem Tassot, persze rossz magyar prózai fordításban (Tanárktyól) és Milton »Elveszett paradicsomá«-t (Bessenyeitől) a Henriást (Péczelitől), Vályi »Pártos Jeruzsálem«-ét, Gáthi »Mármarosói éhségét«, Dugonics regényeit s több hasonló teremtményeit az epikai műzsának; szóval oly magyar irodalmat, mely azelőtt félszázaddal volt divatjában. Mert a vidéki közönség jobbadára még mindezeket rágódott, az új iskola korifeusai Szalontára nézve még nem léteztek. Első tünemény előttem az új világból a „Lant“ s egy „Aurora“ volt, de az új modor, melybe nem nőttem volt bele magamat, rám nézve inkább elidegenítő, mint vonzó vala. Így folyt le a szalontai tanpálya, melynek pár utolsó éve már nem a jó szülők közvetlen felügyelete alatt telt le, mert hogy őket további költségtől megkíméljem, t. i. ruházatra és könyvekre s a kollégiumi tartózkodás első pár évét is lehetővé tegyem, a tanulás mellett tanítottam is, s mint ilyen az iskolában laktam, kevés előnyére akár szorgalmamnak, akár erkölcsömnek. Mert e partikulák mind megannyi kollégiumok akartak lenni kicsinyben, férfiaságot keresvén benne, ha a főiskola bravour csinjait, melyekről sok anekdota szivárgott hozzánk, utánozhatják. Mindazonáltal engem jó szellemem nagyobb kihágástól megőrzött, szorgalmam sem csökkent szembetűnőleg; de anyagi reményem, miért a preceptorságot felvállaltam, igen szegényül ütött ki. Hogy is ne? Rossz tartás mellett az egész évi jövedelem alig ment 100 váltó frtra *strictissimo calculo* s én nem tudtam ezzel gazdálkodni. Debreczenbe alig vittem annyit, hogy a *beöltözés* költségeit fedezhessem; hazulról nem vártam, de tudván, hogy szüleim, ha a kis házat fejük felül s a pár köblös földet *szájukból* el nem adják, nem küldhetnek, nem is kértem. E helyzet iszonyu volt rám nézve. Hány kiuszsza így a kollégiumot? Nekem nem volt erélyem küzdeni. Kedvem a tauulástól elment s márcziusban Kis-Ujszállásra mentem, ideiglenes tanítónak egy évre, hogy eszközt szerezzek tanulmányaim folytatására. De e tél még sem veszett el egészen, ha keveset tanultam: annál többet olvastam.

Megtörtem a német gramatikát az új iskola költőivel sőt egy nagyobb diák-francia nyelvtan kezemre esvén, a francia nyelv elemeivel is megbarátkoztam. Kis-Ujszálláson Török Pál az esperes s pesti pap volt a rektor. Könyvtára a hazai és külföldi irodalmat válogatott munkákkal képviselte, s az szivesen megnyilt számomra. Olvastam éjjel-nappal, ha

hivatalom engedte. Itt a hazai, főleg az új költői iskolához tartozó olvasmányaimat mindinkább kiegészítém. Virgil Aeneise pár könyvét lefordítám (rég eltéptem) s a németben Schillerig vittem. Új erővel s buzgalommal, de szinte sovány erszénnyel visszamenék Debreczenbe oly jó ajánlatok kíséretében a kisujszállási pártfogók részéről, hogy professoraim azonnal különösebben figyeltek rám s őszig a gradus elejére vergődtem. Anyagilag is segítve lőn rajtam, egyik tanár (Erdélyi) kis leányát bizta tanításom alá, egyéb jelei sem hiányoztak e figyelemnek tanáraink részéről — de én kalandos életpályáról ábrándozva, unni kezdtem az iskolai egyhangúságot, hosszallani a pályát, majd *festő*, majd *szobrász* vágytam lenni, a nélkül, hogy tudnám, mint kezdjek hozzá; végre 1836. februárban önként minden anyagi vagy erkölcsi kényszerítés nélkül, odahagyám a kollegiumot soha vissza nem terendő.

(Folytatjuk.)

Levelezések.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az »Értesítő« október 1-ső számában, mely csak ma jutott kezemhez, egy reám vonatkozó közlemény jelent meg, mely tényleg oly botrányos valótlanúságot tartalmaz, hogy nem hagyhatom említés nélkül.

Én az emberi jogokat mindig melegen és őszintén tiszteltem vallás és nemzetiségi különbség nélkül. A mit Berlinben megjelent munkámban irtam, azt tényekkel igyekeztem okadatolni — gyűlölet és szenvedély nélkül. Objectivitásomat egyik sem korlátolta; és pedig annál kevésbé, mert én sem a zsidónak, sem más felekezetnek ellensége nem vagyok; s munkás és küzdelmes életemben mindig oda törekedtem: hogy az éles ellentétek a kölcsönös méltányosság és engedékenység elve szerint nyerjenek kiegyenlítést. Én művemem nem kínáltam soha senkinek berlini kiadómon kívül.

De nem akarok a csunya dologról sokat mondani; beszéljenek helyettem a száraz számok.

Én művemem melyen 1880. január 12-től márczius 4-ig dolgoztam, 1880. márczius 14-én küldém Berlinbe; Hentze Otto kiadó april 12-iki levelében a kiadást elfogadta, mely alkalommal a feltételek iránt is megállapodás történt. A könyvet itt Csáktornyan corrigáltam május havában és június első napjaiban; maga a mű július 1-én már nyomtatva volt.

Minthogy pedig én 1880. január 6-tól egész július 2-áig Csáktornyát nem hagytam el — mi hivatalosan is mindenki előtt ismeretes — s csak július 14-én érkeztem Budapestre (jul. 3—13-ig Pécssett időztem rokonoknál): tehát könyvemem nem ajánlhattam fel megvétel végett Budapesten senkinek sem, minthogy az már akkor tényleg megjelent és minden könyvárusnál kapható volt.

Ez a pusztá egyszerű igazság volt; s bárki találta is ki azt a csunya mesét, — az igazságnak nem jó szolgálatot tett.

Tudtommal eddig még nem akadt »Doppelgänger«-em; mi egy oly szerény embernél, mint én, hálátlan dolog is lenne.

Nem tartom ildomosnak, hogy egy komoly irányu lap oly könnyelműen támad meg egy munkás becsületes életet, melynek jelszava sohasem volt más: mint a testvéri egyetértés és szeretet.

Végül csak annyit, ne öntsünk olajat a tűzbe, nehogy a veszélyes elem fejünk felett meggyujtsa a házat!

Elvárom t. szerkesztő ur igazságszeretetétől és méltányosságától, hogy jelen soraimat becses lapjának legközelebbi számában közölni fogja.

Fogadja kérem, kiváló tiszteletem nyilvánítását, melylyel maradtam t. szerkesztő urnak,

Csáktornya, 1882. okt. 18-án

alázatos szolgája

L á z á r G y u l a,

képezdei tanár.

Közöljük a t. tanár ur nyilatkozatát egész terjedelmében. Hiányzik ugyan a nyilatkozatban az a kérdés: *honnét vettük a hirt?* De miután a tanár ur elmulasztotta e kérdést föltenni, mi arra nem is fogunk felelni, sőt megnyugtatósára megengedjük azt is, hogy a tanár urnak »Doppelgänger«-je van.

Igazságosak is akarunk lenni a tanár ur irányában. Illetékes helyről vett információk alapján mondhatjuk, hogy a tanár ur zsidógyűlölete csak *elméleti*, a mennyiben zsidógyűlölő munkájában vallott elveket az életben nem alkalmazza, sőt zsidó tanítványaival éppen nem érezteti és ez érdemben már nagyon elüt a zsidógyűlölő ligájától, mely a betyárságot meghonosította a magyar sajtóban, mint a németek a revolvért. A zsidógyűlölők eddigi egyetlenegy pozitív eredménye: a sajtóbetyárság. A magyar irodalom embe-reinek föladatavá fog válni, a hazai sajtót e mételetől megtisztítani.

Még csak a tisztelt tanár ur becses tanácsára akarunk reflektálni: Ne öntsünk olajat a tűzbe, ne hogy a veszélyes elem fejünk felett meggyujtsa a házat!

Ez magyarul körülbelül annyit tesz: A zsidó tőrjön el mindent és hallgasson, ne védekezzék; ha a zsidógyűlölők ligája jönnek találja a nyers tömeget vagyona és élete ellen uszítani, huzza meg magát és hallgasson, és ha azután hallgat és tűr, erre restelje ha a gyávaság bélyegét sűtik homlokára. Én e tanácsot el nem fogadom, én még mindig erősen hiszem, hogy jog államban élünk, én még erősen hiszem, hogy hazánk a vallási türelem és a szabadság igazi hazája Európában; én Istóczyt, Ónodit, Simonyt és társaikat csak egy kitört pestisnek tartom, mely elmulik; én magamat ép oly szabad egyenjogositott polgárnak tartom mint akárki; a ki hitemet, fajomat bántja, az engem mint szabad magyar polgárt bánt és az ellen védekezni fogok, és azt tegye mindenki, a ki magyarnak érzi magát, ha héberül is éneklie a zsoltárokat. Több bátorság kedves hitsorsosaim a gyűlöletes támadásokkal szemben!

S z á n t ó.

Egy módszertani kérdés:

Tisztelt szerkesztő ur!

Négyosztályu elemi iskolánknál Friedberger Jakab igazgató ur, támogatva az iskolaszék többsége által következő nagyfontosságú indítványt tett:

A 2-ik osztálytól kezdve a legfelsőbb osztályig, a gyermekek mindazt, a mit a tanító az óra alatt tanított, az óra utolsó negyedében dióhéjban foglalva írják le azonnal. Ezen tanmódot alkalmazzuk az összes tantárgyaknál, nevezetesen a biblia történet, földrajz, történet, természetrajz és nyelvtannál.

Hivatkozott az igazgató ur arra, hogy a pesti izr. iskolában már több iskolaéven át ez sikeresen gyakoroltatik. Őszintén mondva, a helybeli tanítók a legkülönfélébb okokból nem birnak e systemával megbarátkozni, ha azonban a pesti izr. iskolában boldogulhatnak mellette, tudván, hogy

szerkesztő ur az ottani iskola igazgatója, sziveskedjék tájékozásul e lapunkban ezen módszerét ismertetni. Éppen nem tudjuk például elképzelni, mit kezdjen a tanító ur avval a sok »irott malasztal«? Ha csak negyven tanítvány van egy osztályban és naponta csak három tárgy adatik elő, a tanítónak 120 feladványt kellene átnézni és ha egy feladvány átnézése csak egy percz időt igényel, akkor is két órát tölt evvel naponta.

Ezen gyakorlatokat pedig szó nélkül nem lehet a gyermeknek visszaadni; 120 írásbeli gyakorlat közül 100hoz szó fer, styl, alak vagy tartalomra nézve. Es ez természetesen iskolai munka és a szorgalom időre esik. A gyermekeket házi feladványokkal is kell tartani. Sok mástól egyelőre eltekintve már az itt fölhozottak erős kételyt támasztanak e módszer kivihe-tősége ellen. Kérjük tehát a tek. szerkesztőséget: sziveskedjék a dologhoz hozzá szólni, vagy engedje meg, hogy e reánk nézve fontos indítvány fölött e lapokban a tárgyilagos megbeszélés megnyitassék.

Nagy-Tapolcsány, nov. hó 18.

Lichtschein David,
osztály-tanító.

Szerkesztői megjegyzés. Az általa elég körülményesen leirt módszernek nálunk nyoma sincs és tudtunkkal a fővárosban nincs elemi iskola, de középiskola sem, hol annyi ténia folya, mint a mennyit Tapolcsányban a zsenge elemi iskolással ontani akarnak; vagy félreértés, vagy misztifikáció van itt a játékban. Én szerencsés gondolatnak tartom, ha a tanító hébe-korba a biblia-történetből, a hazai-történetből, vagy akármilyen tárgyból előadást tart és megkisérteti a gyermekekkel előadását azonnal leiratni. Ez helyes iskolai dolgozat lesz és igen jó fokmérő az osztályozásra; de hogy ez naponta négyszer-ötször megtörténjék, alig vihető keresztül. A ki pedig keresztül vihetőnek és egyszersmind czélszerűnek tartja, annak készségesen nyitunk tért egyesületünk lapjában.

I r o d a l o m.

A budapesti országos rabbi képző-intézet *Értesítője* az 1881—2. tanévről. Megelőzi a polgári perrendtartás a mozaiks-rabinikus jog szerint. Irtá Bloch Mózes, tanár. E mű két ivre terjedt; az intézet statistikai és egyéb érdekes adatai két ivet foglalnak az *Értesítőben*. A lefolyt évben 49 tanuló jár, mi a tavali számmal kellemes örvendetesb haladást jelez. A lefolyt évben öt tanuló tette az érettségi vizsgát. Trefort ő exellja az intézetet az év alatt két izben szerencsértette látogatásával. Az „Ecz-Chá-jim“ segélyző egylet szép támogatásban részesült. Csak a rendes tagok járulékai 1217.50 frtra rugnak; összesen befolyt és kiadatott segélyzésekre 2349.33 frt A könyvtár is szépen szaporodott és kegyelettel emlékszik meg az *Értesítő* dr. Krieszhaber Simonról, ki élte virágjábun elhunyt és válogatott könyvgyöjteményét végrendeletileg a rabbi képző-intézetre hagyta. Tájékozásul helyes volna, ha az *Értesítője* a rendes és rendkívüli tanárok neveit is közölné.

Imádságok zsidók számára gyűjtötte Löw Immánuel. Szeged 1883. Kiadja Traub és társa. Százharmincz nyolczadrét lapon, ugyanannyi magyarszövegü imadarabot találunk, az élet minden viszontagságaira alkalmazva.

Ezen művecske ismertetése alkalmából tulajdonképen két kérdésre kell felelnünk.

1) A héber szövegü idő-szentessé szidur mellett, általában szükséges-e még egy pótszurogátum-féle imakönyv?

2) Ha igen? megfelel-e a Löw-féle gyűjtemény az áhítatosságot szomjuhozó magyar-zsidó-közönségnek vagy nem?

Mindkét kérdésre egyszerre felelhetünk, még pedig igennel. Miért? A községi iskolákból kikerülő növendékeink, fájdalom a „szent nyelvnek“, még gépies olvasásában sem jártasok már. Az Ezra idejében beállott korszak küszöbén állunk. Különösen leánygyermekünk nagyon is rászorulnak egy magyar szövegü imakönyvre. Máskülömben a közkezen forgó »jargon« nyelven szerkesztett „Tchinoh“ régóta versenyez már az »Anso kneszsz hagdoloh« által szerkesztett héber szidurral. Ily értelemben fogva fel a dolgot, a szegedi főrabbinak csak köszönettel adózhatunk és szivből üdvözöljük a magyarosodás terén. Mert hiszen nem a héberszövegü szidur versenytársát írta meg, hanem a jargon nyelven összetákolt „Tchinót“ szorította ki helyéből. Attérve az általunk feltett második kérdésre, csak meg kell neveznünk a szerzőt és teljes biztosítékot találunk benne, hogy a könyvecske ugy a nyelv szabatos kezelésére, valamint a tradiczionális vallás-erkölcsi érzületre nézve hű tolmácsa a művelt magyar nő érzelmeinek. Az élet minden viszontagságában, a rituális mozzanatok minden egyes alkalmában a könyvecske híven tolmácsolja: a gyermeknek, a serdülő leánykának, a mátkának és anyának vallás- és szivsugalta szavait. A bölcsőtől a sirig kalauzolja birtokosát és szívesen látjuk minden zsidóhiten levő magyar nő kezében. Volna egyes kifógásolni valónk is.

Igy például, hogy csak néhányat említsünk: 179-ik lapon található: „Harczosok imája“ című darabot kihagyandónak véljük, minthogy a könyvet csakis nők számára ajánljuk. A harczosnak puská és kard való a küzdőtéren, nem pedig imakönyv. Körnek szívesen olvassuk utólrhetetlen hévvel irt csatadala it; Kosuthnak kápolnai imája előtt leborulunk, mint költészeti termékek előtt, avagy a csata hevében mondott ihlet sugalta szózata előtt; de a katona tarsolyába azért a Löw-féle imakönyvet még sem adnók. Nem helyeselhetjük továbbá azt sem, hogy egy ritualis cselekményekre, mintegy emlékeztető imalajstromból, a rituális-fü rdő használatára való utalás teljesen kimaradt. Faji jellegünk szeplőtlen megóvására a »Nidoh«-nak nem csekély befolyása volt. A zsidó nőnek ezen rituális gyakorlatról tudnia kell; ha nem tudná, kell hogy kis imadarab által erre figyelmeztessék. Nekünk férfi-hitoktatóknak nem szabad erről az iskolában szólnunk, mert gyermekekkel van dolgunk; az imaszerzőnek erről megfelelkeznie nem szabad. Végül az egyes imát bevezető, mintegy okadataló bölcselkedő részek kihagyása után, a Löw-féle „Imádságok“ meghonosodását (nők körében) szivből óhajtanók, már csak azért is, mert tradiczinális alapra vannak fektetve, a zsidó lithurgia szellemének megfelelnek és ami a földolog, azért, mert a „jargon“ kiszorítását czélozzuk. Ára a könyvecskének?

Csukási.

Tanítók zsebnaptára az 1883. évre. Szerkeszti György Aladár. Kiadják *Légrádi testvérek*. Inkább a tanítók évkönyvének nevezhető, mert mind azt, mi a hatóságok részéről a tanügy terén a lefolyt év alatt történt, befoglittatik; de még a külföldi tanügy főbb mozzanatait is híven regisztrálva találjuk. Ide iktatjuk az egész tartalom jegyzékét és kiki meggyőződhetik, hogy a naptár nélkülözhetlen minden tanítóra nézve és ennek

birtokában sokan oly fölvilágosításokat nyernek, melyeket csak hosszadalmas levelezés és utánjárás után kaphatnak. Tartalom:

A népoktatásügy ujjá szervezése. Fontosabb ministeri rendeletek. Az orsz. tanítói képviselői közgyűlés határozatainak megerősítése. Népoktatás ügye az orsz. előtt. A pütkösi gyűlés. A közoktatásügyi miniszter tizedik jelentése. Eötvös-alap kezelése. Rövid időrendi emlékirat a magyar kisded-
óvás és nevelése történetéről. A néptanítók árvaháza. A népiskolai természetani gyűjteményekről. Europai államok népoktatásügyi statisztikája. Fegyvergyakorlatok az iskolában. Az iskolába járatás ellenőrzése. A mult tanév történetéből. Külföldről. Vegyesek: Az 1880-ki népszámlálás eredménye. Fővárosi tanügyi statisztika. Rövidlátók az iskolában. Kossuth Lajos a kisded-*óvó-intézetekről.* Az Eötvös-alap tulajdonát képező könyvek. A chinai vizsgálati rendszerről. Czimtár: A vallás- és közoktatásügyi miniszterium. Népinevelési tanfelügyelők. Egyházi hatóságok. Tanítóképző intézetek. Polgári iskolák. Felső iskolák. Másnemű népoktatási tanintézetek. Budapesti adressek. A miniszteriumok: Az 1882-ben megjelent tanügyi lapok jegyzéke. Az egyetem tanítógyűlés központi végrehajtó bizottsága. Budapesti tanítók. Hasznos tudnivalók. Az ipartörvények a népoktatásügyre vonatkozó szakaszai.

Vegyesek.

— *Kérelem.* Tiszteletteljesen felkérjük egyesületünk t. tagjait arra, hogy tagsági díjaik hátralékait minél előbb küldjék be, annál is inkább, mivel mint minden év végén, ugy az idén is, egyesületünk tagjainak névsorát összeállítjuk és nyilvánosan kimutatjuk, mely névsorba azonban csak azokat vehetjük fel, kik ez évre eső tagsági díjaikat törlesztik.

Alapszabályaink 9. §. ugyanis következőképen hangzik:

„*Jogok elvesztése.* Aki egy egész éven át évi járulékait be nem fizette, megszűnt az egyesület tagja lenni, és valamennyi jogát elvesziti annélkül, hogy a már befizetett járulékok visszatérítésére igényt tarthatna. Rendkívüli esetekben azonban a választmány — a netalán mostoha körülmények tekintetbe vételével — további 6 hónapig terjedő fizetési halasztást engedélyezhet.“

—Sz— Györki (Schlesinger) Károly úr, apatini derék kartársunk és egyesületünk rendes tagja f. hó 11-én Zomborban jegyet váltott Schváb Gizella úrhölgygyel, Dr. Spitzer Mór megyei tbl. főorvosnok művelt és szeretetre méltó testvér- leányával. Szívünk mélyéből gratulálunk!

Krajczár - egyesület szegény tanulók segélyezésééé Pápan*)
A pápai izr. tanító-testület a mult évben Spatz Ignác és Schor Ármin tanítók kezdeményezése folytán „Malbisó Arumim“ — szegény tanulókat segélyező egyesületet hozott létre. Mivel a tagsági díj hónaponként 4 kr., a kevésbé tehetős is örömmel járul hozzá elléreivel e fenséges cél eléréséhez s így az egyesület jelenleg közel 400 tagot számlál.

A mult iskolaévben az egyesület 7 havi fenállása után 70-, az idén 101 szegény tanuló láttatott el a legszükségesebb téli ruházattal, 9 árva gyermek pedig egész téli öltönyt kapott, amit uagyobbrészt a havi járú-

*) Herczföld Lipót pápai tanító ur szivességéből közöljük e sorokat, minthogy feltehető, hogy ezek közlése után a pápaiak példája utánzásra talál. S z e r k.

lékok tettek lehetővé. A hitközség előjárósága is támogatja jótékony egyesületünket, a mennyiben az évenként 25 frttal járul hozzá. A mult tavasszal a helybeji felekezetek iskolái javára rendezett hangverseny jövedelmének iskolánkra eső részét, 46 frtot, az előjáróság szintén az egyesület rendelkezésére bocsátotta. A „Pápai Takarékpénztár“ 20 frtot adományozott. Jelen iskolaévben a ruhakiosztási ünnepély nov. hó 8 án tartatott meg. Jelen volt az összes tanítótestületen kívül, az iskolaszék képviselője és több egyesületi tag. Maitinsky Sándor ur, az egyesület buzgó pártolója, néhány meleg szavat intézett a megajándékozottakhoz és köszönetet mondott a tanító-testületnek, az egyesület érdekében kifejtett tevékenységeért. Miután egy tanuló a többiek nevében is megköszönte a jótéteményt, dr. Steiner József ur szép heszéddel befejezte az ünnepélyt.

Ezen eredmény mutatja, hogy a felebaráti szeretet filléreivel egyesületileg mily sokat érhetünk el.

Lederer Ábrahám f. hó 5-én a Népnevelők pesti egyesületében számos közönség előtt előadást tartott az ő paedagogiai tervezetéről, mely feszült figyelemmel végig hallgattatott és azután megéljeneztetett. Az előadás ki fog nyomattatni és azután az egyesület paedagogiai osztályában meg fog beszéltetni.

Egyleti ügyek.

Október hóban fizettek tagdíjat: Pártoló tagok: Dr. Kohn S. hitszónok Budapest 5 frt; Dr. Löw Immanuel hitszónok Szeged 5 frt; Popper Ármin Bpest 5 frt; Rosenbaum Adolf Bpest 5 frt; Rendes tagok: Goldberg Mayer Bpest 2 frt; Gläesinger Mór Zembró 4 frt; Bátori Sándor Irsa 4 frt; Marsik Fülöp Irsa 4 frt; Pollak Samu N.-Zombor 2 frt; Stern Ármin N.-Rippény 1 frt; Róder Adolf Szombathely 2 frt; Ungár Ármin Szombathely 2 frt; Steiner József Szombathely 2 frt; Sasvári Béla Tétény 2 frt; Rottenberg Izsák Nagy-Körös 4 frt; Eisler Dávid Nagy-Körös 4 frt; Weiss Farkas Budapest 4 frt; Láczer Samu Kis-Körös 1 frt; Becher Ignác Vág-Besztercze 2 frt; Györi Adolf Budapest 2 frt; Schwarcz Miksa Bollesó 2 frt; Baumgarten Simon Mikolcz 2 frt; Reisz Izsák Szenicz-Csacsó 2 frt; Löwy Fülöp Stanisics 1 frt; Löwy Izráel Ar.-Maróth 2 frt; Berger Vilmos Sárbogárd 2 frt; Rosenberg D. Topolya 4 frt; Grünberger Izsák Topolya 4 frt; Pfaufeder Márk Illava 2 frt; Rosenberg Ármin Szabadszállás 2 frt; Radó Vilmos tanár Budapest 4 frt; Keleti Vilmos intézet-tulajdonos 2 frt; Margarethen Izráel Ungvár 2 frt; Smolka Salamon Cservenka 2 frt; Fuchsl Markus Alsó-Kubin 4 frt; Singer Adolf B.-Gyarmat 2 frt; Ungár Salamon Galgócz 2 frt; Schön Ármin Galgócz 2 frt; Neufeld Gusztáv Érsekujvár 2 frt; Wiener Jakab Érsekujvár 2 frt; Kraus Salamon L.-Tóti 2 frt; Neufeld Ede Okolicsnó 4 frt; Lilienfeld Miksa J. Árokszállás 2 frt; Kis Vilmos D.-Pentele 2 frt; Herzfeld Lipót Pápa 2 frt; Klein Fülöp Pápa 2 frt; Grünfeld Izsák Budapest 4 frt; Engl Béla Budapest 2 frt; Vadász Zsigmond Verebély 2 frt; Baum Fülöp Veszprém 2 frt; Schönbrunn Zsigm. igazg. tanító N.-Kálló 1 frt; Rosenberg Nándor Mura-szombat 2 frt; Kácz Henrik L.-Sz.-Miklós 2 frt; Schön József Bpest 2 frt.

Jegyzet: Schick Zsigmond urnak Námesztón tévedésből 2-szer nyugtáztatott 2 frt; Rosenfeld Izidor igazg. urnak N.-Szombat 10-ik számban 3 frt. helyett csak 2 frt. nyugtáztatott.

Szerkesztői üzenetek.

K. H. urnak L. Sz. M. kívánatát teljesítettük.

R. N. Muraszombat. A lapot megindítottuk a kívánt czim alatt.

Z. S. Kis-Kőrös. Felekezeti iskolában működő tanító erre jogosan kötelezhető.

Schlesinger Károly urnak Apatin. Becses nevének „Györki“-re való változtatását örvendetes tudomásul vettük és sok szerencsét kívánunk az új névhez.

K. M. urnak Tallás. Az illető iskola habár nem méltányosan, *de jogosan* járt el, midőn a biblia és német olvasáshoz nem értő növendéket visszahelyezte az I-ső osztályba. Minden kakas ur a maga dombján.

R. J. Nagyszombat. A tévedés folytán felmerült differenciát kiegyenlítettük. Az illető okmány kiigazítása alkalmilag megejtetik.

K. M. Galgócz. A. Pozsony. Levelünk e napokban utnak indul.

G. J. Becskerek. Örvendeztünk, hogy oly derék községben nyert alkalmazást; a magyarosítás érdekében ott sokat tehet. Önnel mi is mondjuk: erre fájdalom ott tág tér nyílik.

K. S.-A.-Ujhely. Intézkedtünk, hogy jövőben az Értesítő pontosan megjelenhessen, amivel sajnálkozásunkra az utolsó időben nem igen dicsekedhettünk.

W. . . Pécs. Levelét vettük és megtesszük a mi csak lehet.

Rajzfüzet (előrajzokkal) **dolgozta és kiadja Kacz Henrik, liptó - szt. - miklósi tanító.** Harmadik kiadás. Nagyobb megrendelésnél egy-egy füzet ára 5¹/₂ kr. A füzetek csakis a kiadónál kaphatók Liptó-Szt.-Miklóson. A segédpontok, hogy a tanulók később önállóan rajzolhassanak, mindinkább ritkulnak.

Az orsz. izr. tanító-egylet kiadásában
és

ZILAHY SÁMUEL

budapesti könyvtár bizományában megjelentek:

Héber imakönyv	magyar jegyzetekkel ára kötve	40 kr.
Magyar olvasókönyv	az izr. népisk. II. oszt. szám. szerk. Radó Vilmos tanár, ára kötve	32 kr.
„	„ az izr. népisk. III. oszt. szám. szerk. Radó Vilmos tanár, ára kötve	36 kr.
„	„ az izr. népisk. IV. oszt. szám. szerk. Radó Vilmos tanár, ára kötve	45 kr.
Magy. Abc és olvasókönyv	izr. népisk. I. oszt. sz. szerk. Müller Adolf, ára kötve	20 kr.
Német olvasókönyv	az izr. népisk. II. oszt. szám. szerk. Mendl Lajos tanár, ára kötve	32 kr.
„	„ az izr. népisk. III. oszt. számára szerk. Mendl Lajos tanár, ára kötve	36 kr.
„	„ az izr. népisk. IV. oszt. szám. szerk. Mendl Lajos tanár, ára kötve	45 kr.
Német Abc és olv. könyv	az izr. népiskola I. oszt. számára szerk. Herzog Emil főv. tanító, ára k.	20 kr.

Mózes öt könyve

magyar fordítással. I. II. III. IV. V. Ára egy-egy kötetnek kötve 40 kr.

A zsidók hitoktatása hazánkban és külföldön

különös tekintettel a fővárosi viszonyokra. Irta Csuk si Fülöp. Ára 25 kr.

A tanító urak a szokott kedvezményben részesülnek.

Megrendelések:

ZILAHY SÁMUEL könyvtáruhoz Budapesten, (váci-utca 27, intézendők.

Nyom. GARAI MÓR, Budapest, Károly-körút 3. Huszárház.